

၃

၃

*****
ကျေးဇူးတင်ကျေးဇူးတင်
 ဗုဒ္ဓိ ဗုဒ္ဓိ ဗုဒ္ဓိ ဗုဒ္ဓိ ဗုဒ္ဓိ ဗုဒ္ဓိ ဗုဒ္ဓိ ဗုဒ္ဓိ ဗုဒ္ဓိ ဗုဒ္ဓိ ဗုဒ္ဓိ

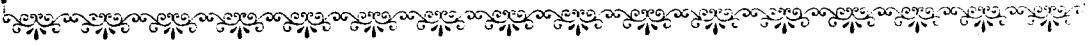
တိုးပွိုင်းပေးအေးအေးအေးအေး

ကမ်းကွန်, ဖိုးလဲကန်

ကမ်းလှိုင်ဖိုးလဲကန်

၂*
လင်းတင်းဒဂ္ဂ ၈၂၅၅၅၅၅၅
 ပေးကွန်, မိုင်းပီ 2005

လမ်းကပ်, လိပ်, ဝိုင်းဝန်း
ဝိုင်းတန်း, တီး

ရှမ်းခရမ်း ခိတုခင်း

ပူခင်းမား ရှမ်းပီလိုင်လိုင်ခင်းခင်း လင်းတင်းစား လံးဂျ၊ရှပ်ထုပ် ပူခင်းလှိုင်
 နှေး၊လိမ်းလံး တီးခင်း ရှမ်းလှိုင်စပ် မီးစေးရှမ်းလီ ကခင်းထုတ်၊လံး ရှပ် နှေးပုံ
 ကွခင်းတင်း လိုင်းရှိုတ်းကခင်းနှေး၊လိမ်းနှေး၊လံး ယေးခင်းလှိုင်၊ရှပ် မေ့ပုံရှေးဂေ့ယဝ်
 စေးရှမ်းပူခင်းလှိုင်စပ်လတ်းခင်းဝါး လင်းတင်းစားဂျ ဂပျ၊လင်၊ဂ၊တံး မီးလံးမိမ်း
 လင်းရှမ်းလှိုင်၊လံးရှပ်ယဝ်ရှိုပ် ? လင်းတင်းစား တွပ်၊လတ်းဝါး ကံ၊ပံ၊လံးရှပ်စတု
 ကိုင်းခင်း ရှမ်းလှိုင်စပ်သံဝါး ပေးပံ၊လံးရှပ်ဂေ့ ရှမ်းတွမ်လှိုင်လေးလေးစေးလေး
 ဝါးခင်းစေးစေးတေမီးဂေ့မားထမ်လင်းရှမ်းယူ၊ စပ်လင်၊ခံးစေး ပိုခင်းတူပ်ထုပ်းစပ် မိုင်း
 ပူခင်းမား ပံ၊ပေးရှိုင်းခင်း မီးခင်းကိင်းဂလိမ်းဂေ့ခင်း မားထမ်ရှမ်း (ဂပျ၊လင်၊ဂ၊
 တံး မီးလံးမိမ်း ?) လိုင်းရှမ်းစေး သီ၊ရှေးဂေ့ နှေးရှေးရှိုင်းကိင်းကံ၊လင်းခိုခင်းတွပ်၊
 ရှမ်းမခင်း မခင်းသံဝါး ကခင်းဂပ်ရှေးတု ရှပ်ပံတ်၊မိမ်းကိုင်း လင်၊ဂ၊လတ်းကင်းသိုပ်
 လင်၊ဂ၊လတ်းဂေးလီ၊ လင်၊ဂ၊လတ်းခေ၊ခံး လင်၊ဂ၊ရှမ်းဝွမ်း ရှမ်းလခင်းတင်း ရှမ်း
 ယွပ်၊ယွခင်း ရှမ်းလှိုင်ရှင်း ရှမ်းပိုင်းသွင် လိုင်းခင်းစတုရှပ်ယဝ် လှိုင်သေခင်း မီးဂပျ၊
 လင်၊ဂ၊သင်ထိုင်လံးလံးခေ၊ ခင်းစေး ရှမ်းစေး လီကံ၊မခင်းသေစေးတွပ်၊
 ဝါး ပေးလတ်းဂပ်၊ စွမ်းရှေးလေး ရှေးလှေးတီးလင်းတင်းစား ဝင်းဝင်း (တွင်၊ရှီး)
 ဝိုင်းတူခင်းတီးခင်းစေးစေး ရှိုတ်းခင်းကိမ်းယပ်၊ ကပ်ရှမ်းမခင်းရှေးရှပ်လင်းရှမ်း ရွပ်းခင်း
 လင်၊ဝါး လင်းရှမ်းလှိုင်၊တွပ်၊စေး လှိုင်လံးဂပျ၊လင်၊ဂ၊ တိမ်းပီခင်းပပ်ကတ်းသံ၊ခင်း
 စိမ်းသိင်ပုံ လှိုင်သေခင်းသံသွင်၊မားပခင်းရှမ်းစေး ရှမ်းလံးနှေးပုံကွခင်းတင်း လင်၊တေ
 လွတ်းခေးမံး ကံ၊လံးကံ၊ပိုခင်းစေးယဝ်ခင်းစေး -

လင်းတင်းစားလင်၊ရှမ်းတွမ်လှိုင် ဂပျ၊လင်၊ဂ၊ပပ်ခင်းပိုခင်းပံးရှပ် ပံးရှမ်း
 ပံးပူခင်း လှိုင်ခင်းတပ်းမွခင်း ကရသု၊ရှမ်းတံး ကခင်းလတ်းမေ့လိမ်းလှိုင်စပ် မိုင်းခင်း၊

စလးယမ်းလိပ် ရိပ်းတွမ်ခွမ်ပုံ ယေးကင်းယေးကိတ်းယေးကီး ခင်,ခိုင် ဂးပီးဂးခွင့်
 တံးရှမ်းယူသမ်းတခင်းလုံကံ,ဝး ပေးပို့ခင်းထမ်းမး ယု,ပေရှုံးလံးခေးမံး ထင်,လိပ်
 လူထုဂ်,ခိုင်လိုင် ခိုင်းရှမ်းခံယင့် ။ သင်ရှမ်းကံ,လောင်း တွပ်,ခေးရှမ်းပို့ခင်းထမ်းမး
 ခခေ ခင်းလုံပို့ခင်း တေထင်,ဝး တံးခေမု,ကခင်ခပ်စိ,ယူ,မိုင်းလိပ် ပီခင်မု,လီး မု,
 လေး မု,ပေး မု,မေး ခိုင်ခံဂေး ခပ်ကံ,ခူယူဝ်းခေ ခေလိုင် ထိုင်တီးမးတိုင်လိုင်
 ခိုင်းရှမ်း တင်းတိုခင်း တင်းခိုင်းယင့် ကင်,ဝး ဂပျှ,လင်,ဂ,ပပုံခေ ပုံပုခင်း ဂုခင်းလိုင်
 မှ်းပုခင်း ရှုံးမေ လွဲးရှင်းကွင်းကော ရှုံးမေပုံပီခင်သရေ,ခေးတုခိုင်းတံးမိုခင်းယ့်,မ့်,
 သင်မးထိင်းယင့် ။

တီမ်းယင့် (22.1.05)

လင်းတင်းစေး

တီးလံးယုယုလေးလိမ်းတံး

ဝင်းတုခင်းတီး

မ၊တိဂ၊

နံပါတ်	လင်းတင်း	ခရီးလမ်း
1.	ဂပျ၊ သမ်တူင်	ဂမ်းခွင့် ... .. (လိမ်းလတ်း) 2
2.	ဂပျ၊ သီ၊တူင်	ဂမ်းခွင့်/ဂမ်းရှုင်း ... .. (လိမ်းလတ်း) 3
3.	ဂပျ၊ ရှားတူင်	ဂမ်းရှုင်း သွင်ဂိင် ... .. (လိမ်းလတ်း) 4
4.	လင်၊ဂ၊ ရှားတူင်	ဂမ်းရှုင်း သွင်ဂိင် ... .. (လိမ်းလူ) 5
5.	လင်၊ဂ၊ ရှားတူင်	ဂမ်းဝှမ်း ... .. (လိမ်းရှင်) 6
6.	လင်၊ဂ၊ ရှမ်းတူင်	ဂမ်းရှုင်း ... .. (လိမ်းလူ) 7
7.	ဂပျ၊ ရှမ်းတူင်	ဂမ်းခွင့် ... .. (လတ်း/ရှင်) 8
8.	ဂပျ၊ လိတ်းတူင်	ဂမ်းရှုင်း သွင်ဂိင် ... .. (လိမ်းလတ်း) 9
9.	ဂပျ၊ သမ် သီ၊ ရှား ရှမ်း လိတ်း ပိတ်၊တူင်လေးခခ	(လိမ်းလတ်း) 10
10.	ဂပျ၊ ပိတ်၊တူင်	ဂမ်းရှုင်းရှားရှုင်းလုပ်းသမ် (လိမ်းလတ်း) 11
11.	ဂမ်းလခင်၊တင်ပွတ်း	ခန့်ရှ်သိမ်းယွခင်းခခိး ... (လိမ်းရှင်) 12
12.	ဂမ်းလခင်၊တင် မေတတခင်မိုင်းခခင်၊	... .. (လိမ်းရှင်) 12
13.	ဂမ်းယွပ်၊ယွခင်းပွတ်း	ကံ၊လိလိခင်းရှမ်းပိုင် ... (လိမ်းရှင်) 13
14.	ဂမ်းယွပ်၊ယွခင်း	လေးခခံးသိုမိုင်းခခင်(ဂတ်းဂးခခခခခ) (လိမ်းလူ) 14
15.	ဂမ်းလွင်းခင်းပွတ်းရှင်၊	(ပပုခင်းသုခခခခခ၊တရီ၊) (လိမ်းလူ) 15
16.	ဂမ်းလွင်းခင်းယား	ပွတ်းလေးခခ (လေးခခပင်မူ) 16
17.	ဂမ်းတံးမာ်း	(ပပုဂမ်းတံးထင်မိုင်းရှင်၊) (လိမ်းရှင်) 17
18.	လင်၊ဂ၊မေတတခင်မိုင်းခခင်၊	မေဂျခခခခခခခ (လိမ်းရှင်) 18
19.	လင်၊ဂ၊မေတတခင်	ကံ၊ပိုဂိင် ... .. (လိမ်းလူ) 19
20.	ဂမ်းရှင်လွမ်းတေးမာ်းပာပိုင်	... .. (ပပုခင်းသုခခခခခ၊တရီ၊) 21
21.	ဂမ်းဝှမ်းပွတ်း	ကတုသမ်ခင်း ... .. (ပပုလွခင်းခခခခခခခ) 22

(B)

ဂဗျာ၊ လင်,ဂျ,တံး

22.	ဂမ်းဝွန်းယာဝ်း ပီးရှ်ခွင်္ဂ် ... .. (ပပွဲဂမ်းမံလိတ်း)	23
23.	ဂမ်းရှင်္ဂ်လွမ်း လီးခိုင်; ... .. (ပပွဲဂမ်းမံလိတ်း)	24
24.	ဂမ်းရှင်္ဂ်လွမ်း လီးသွင် ဂိုင်,ငိုခင်းခေရ ... (ပပွဲငိုခင်းငိုခင်း)	25
25.	ဂမ်းမေုခေရ်ဂိုဝ်း မိုဝ်းခွခင်း, ... (လိဂ်းရှင်္ဂ်)	26
26.	ဂမ်းပူ,တီးတုတ်း; ... .. (ပပွဲဂမ်းမံလိတ်း)	27
27.	ဂမ်းရှင်္ဂ်လွမ်းပိ,ခေတဝ်း;	29
28.	ဂမ်းပိ,တွင်းလိတ်း;	30
29.	ဂမ်းမေုပာခင်းသိင်း; ... .. (ခင်းယိင်းဂင်းတိုင်းခင်း)	31
30.	ဂမ်းဂိုခင်းလုဂ်းကွခင်း,ခေခင်း;	33
31.	ဂမ်းသွမ်းခေရး (ဃုခင်းခွ်းမးမး)	35
32.	ဂမ်းဝွန်းရှးတူဝ် (ယူ,ခိမ်လိပ်းဂိုင်းသွံ)	36

တွခင်းလင်,ဂျ,လူင်

1.	လင်,ဂျ,တဝခင်း သွင်ဂိဝ် မိုဝ်းခွခင်း, (ပပွဲတြးရှးတူခင်း)	36
2.	လင်,ဂျ,ပွတ်း သွင်ဂိဝ် ခင်းဂင်းသိုဝ် (ပပွဲဂေု,တိသရုလုခင်း)	38
3.	လင်,ဂျ,ဃေ,လု, သမ်ဂိဝ် ခင်းဂေုလိ, (1)	39
4.	လင်,ဂျ,ဃေ,လု, သမ်ဂိဝ် ခင်းဂေုလိ, (2) (လွင်းသထေးဂေုတိဂ)	40
5.	လင်,ဂျ,ပျုင်းပွတ်း သမ်ဂိဝ် တိုင်,ခံ, ခင်းလွံခံး	42
6.	လင်,ဂျ,ပျုင်းယာဝ်း သမ်ဂိဝ် တိုင်,ခံ, ခင်းခေရ,ခံး	44
7.	လင်,ဂျ,ပျုင်းယာဝ်း သမ်ဂိဝ် တိုင်,ခံ, ခင်းဂေုရေစု	46
8.	လင်,ဂျ, သွင်ဂိဝ် ခင်းသိုင်,လူင် မခင်းဂံာ်, ရွင်းခွခင်း;	48

ဂပျှ၊ လင်,ဂျ,တံး (လှိုင်းတိုင်းစားတိမ်;)
“ ငင်းရှမ်း ”

- ★ ပျ,လိဝး; ဂပျှ, - တံးဝး; “ ဂမ်းတပ်းလိပ်; ”
- ★ ပျ,လိဝး; လင်,ဂျ, = လင်,ဂျ,ရ တံးဝး; “ ဂမ်းရှင်းစိုင်း; ”
- ★ ရှမ်းလတ်း; - ကခ်ဂူခ်းရှင်းလတ်း;တေျ,ဂခ်ခ်ခ် - လတ်းရှမ်း; ။
- ★ ကပ်စေးရှမ်း; - မျးဂမ်းစပ်းလပ်းဂခ်ခ်ခ်ခ် - ရှင်းရှမ်း; ။
- ★ ဂူခ်းရိုင်းကခ်မေျ ကပ်စေးရှမ်း; - မျးဂမ်းစပ်းလပ်းဂခ်ခ်ခ်ခ် - လံးရိုင်း
မေျဂမ်း; ။
ရိုင်းမေျကပ်တူင်လိက်းတိမ်;ပိခ်ဂပျှ, လင်,ဂျ,ခ်ခ်ခ် သံ့လံးရှင်းဝးမေျလိက်း
- ★ မေျလိက်းစပ်သံ့ရှာရှမ်း လိက်းလတ်း; လိက်းရှင်း လိက်းလူ ရိုင်းခ်ခ်ခ်ခ် ။
ခ်ခ်းဂပျှ, လင်,ဂျ, ရိုင်းခ်ခ် သံ့မီး “ ဂမ်းကွခ်, ” ဂမ်းလူင် ။
- ★ ဂျးပိခ် ဂပျှ, သမ်တူင် တေျ,ထိုင် စိတ်းတူင် ပိတ်,တူင်လေး; ဂမ်းဝှက်း
ဂမ်းဝှင့် ဂမ်းရှပ်း ဂမ်းလခ်,တေျ ယွပ်,ယွခ်ခ်; လွင်းရှင်း ရိုင်းခ်ခ် ရှင်းဝး
“ ဂမ်းကွခ်, ” ။ ဂမ်းလင်,ဂျ, ဗေ,လျ, တဝခ်း ရှေးစေး; သွင်ဂိပ် သမ်ဂိပ်
ကံပးဂိပ် ပျှင်းပွတ်း ပျှင်းယမ်း ရိုင်းခ်ခ် သံ့ရှင်းဝး; “ ဂမ်းလူင် ”
- ★ ခ်းဂမ်းကွခ်, ဂမ်းလူင် ရိုင်းခ်ခ် ဂမ်းကွခ်,စတု ရှင်းဂခ်ခ်, ရှပ်းဂခ်ခ်,၊
တေျ,ပေးယဝ့် ကံ,ခ်ခ်ခ်ဂေး; ကပ်ဂမ်းယွပ်,ယွခ်ခ်; လွင်းရှင်း လူပ်းလင်သေ
လေးယဝ့်ရှာ, သုတ်းရှာ, ။ လင်,ဂျ,ဂမ်းလူင် သံ့မီးစေးတင်း; စေးရှပ်း စေးလူပ်း
စေးသင့် စေးလိခ်ခ်; စေးယိုတ်း; စေးသုတ်း ရိုင်းခ်ခ်လူဂွခ်, ။ ဗေ,လင်ခ်ခ်
ပေးထိုင်တွခ်ခ်; ဂမ်းလူင်မျး လင်,ပွဲ,လူတူရ်း လူရ်းဂူခ်ခ်ကပ် ပွင်,ရေလံးယူ, ။

တွခ်းဂါမ်းကွခ်, ကခ်လုင်းတင်းးဂး ဂျူဂွမ်တွမ်ဝံ့ ။ (ပပုံလွခ်မွခ်းဂါမ်း)

1. ဂပျူ, သမ်တူဝ် ဂါမ်းဂွင့် (လိခ်းလတ်း)

ပပုံလွခ်မွခ်းဂါမ်း

★ ငိခ်းလိလီ ပီးခ်းဂွင့်တံး ခံးငိုခ်းလိပ် ဂှိပ်ဝွတ်းဂျ, ယျ,စွ်းလျ, ဃေ့,ကံ,ဃံး
လေးကံ,လပုံ ပပုံလိခ်းတံး တံးကံ,ဂါမ်း ဂွမ်းတံးရှမ်း ရှမ်းကံ,လတ်း လတ်းတံး
ရှမ်း ရှမ်းကံ,ယွင်း ရွပ်းလွင်းခ်း ရှမ်းဝံ့မဝ် ရှမ်းလင်,ငိုပ်း သိုဝ်းလင်,ယွမ်း ကွမ်း
လင်,တိုခ်း ကံ,ခိုခ်းသင့် ဂှိုခ်းဃေ့မွတ်း ယွတ်းသပ်းစတ်, ဂတ်,လိပ်ဂါခ် မးခ်း
မိုင်းရှမ်း ခမ်လှိုတ်း ခွခ်းလပ်းယပ်, ရှပ်,တင်းးစီ လံပီခေ့, ကံ,သျ,မး ပျ
ဂခ်ဝွတ်း စွတ်းဂူခ်းဂွမ်း ခွမ်းစီးယျ မးလံပခ် ခခ်လှိုတ်းစတု ဧပုလီဂှိပ် ခင်ဂှိပ်
ပွမ်, ပိုခ်းလွမ်း,ရှမ်း ဂမ်းဂခ်လု ဝံ့လုလံ ဂွမ်းခံးစု, ဂပ်ယျ,မိုင်း မိုင်းယျ,ဂပ် ကပ်
တံးလုခ်း စိပ်းငုခ်းခေ့, ဂျ,ဂါမ်းပိုခ်း သိုခ်းဝျးသိုခ်း ..... စတုဂှိပ်းတံးဂျ
တံးခေ့ ။

☛ သမ်တူဝ် သမ်တူဝ် ဂွင့်ဂခ်ဂျ, လတ်းမိုခ်းရှမ်း လတ်းဂါမ်း သင်စွ်းဂွင့်
မိုခ်းရှမ်းဂွင့်ဂါမ်းခေ့ဂေးလံး ။ မိုခ်းခင်,ဂါမ်းတံးလံစပ် ဂေးဝိသိတ်, ဂွင့် ဂါမ်း
သိပ်းရှမ်းပီခေ့ သမ်တူဝ် သိ,တူဝ်း ရွံးခင်,ဂပ်, ။

ဂါမ်းသိပ်းရှမ်းပီ တံးလံ ဂေးဝိသိတ်,ဂွင့်

သိပ်းရှမ်းပီ ... တီးတံးရှမ်း ရှင်လိခ်းလိခ် လှိုင်ကံခ်လု မူ,မးခွံ, ထိဃွံး
ဃမ်းမးခ်း ... ရှမ်းမုခ်းတံး ယံးဂခ်ပံ ... ထုမ်းထိခ်,ထုမ်းထေခ် လှိုင်ရှမ်းဂခ်
ခိုဝ် တံးလံရှမ်းခေ့ ။ ရှိတ်းခေ့ဂွင့်ပီခေ့သိပ်းဂါမ်းဂျ, ။

- ☛ ပေးလားလုံးလုံး - ပီခင်ရှမ်းလား ။
- ☛ ပေးယိုတ်းသိုင်ရှင်ရှမ်း - ပီခင်သိုင်ရှင်ရှမ်း ။

2. ဂပျာ, သီ,တူဝ် ရမ်းရှင် (လိတ်းလား)
ပပ်လွခ်မွခ်းရှမ်း

★ ပီးခွင့်တံးရှမ်း သမ်းခင်းမိုင်းလွံ လီခွံလှဝ်းဂွခ်, ပူ,မွခ်,ခိုင်းခမ်း
 ဂေ့,လံးပီခင်ခွခ် မီးမုခ်ဂမ်,ယွံ, မှံ,သုင်စတုစတု ဧပုပိုခ်းလံးမိုင်း ရိုင်းရှင်လှူးတံး
 နမ်းလိင်းခိုဝ်ရှေ့ မေ့ပွင်ဖွင်းဝ်း ရှေ့ခံး လီးဝခ်း နမ်းခွခ်လံးလှူး ထူးမးလိမ်
 ခိုင် ခိုင်ပံ ခိုင်မး ရှမ်းရှေးနမ်းတံးဂခ် ရှိမ်ဂခ်ဂိခ်မိုင်း ဂံ,ရိုင်းလှူးနွံ ဂာဝ်လှိုလိပ်
 ပွင် ခွင်ဂပ်ခွင်မိုး ရှမ်းယွံးသုပ်းခံ လှိုလံးနမ်းမေး တေးသးပီခင်သိုင်း တိုင်းဂခ်
 နမ်းတံင်း မိုင်းမုခ်းမးလိမ် ရှိမ်ရှမ်းနိုတ်သမ်း ဂမ်းဂခ်ရှိုတ်းခွခ် မုခ်တံးယွမ်း
 လှိုင်း လိပ်သုပ်းပီခင်ခး ရှမ်းခးရှိုတ်းဂခ် ဂွတ်းနမ်းခး,ခး, သွံ,ဂျာ,သွံ,မး ဂလး
 သံ့စပ်း ပီခင်လမ်းရှိုတ်းလှိုတ်း လွမ်လှိုတ်းယိပ်း ရှမ်းသိပ်းသီ,ပီ လီလီ တမ်းတမ်း
 ယမ်းခခ်ပင်တိုင်း သိုင်းလှိုတ်း,နွံ, ရှူး,ပခ်,သံ့ထု, ယးမခ်းရှိုမ်မိုင်း လံးရိုင်း
 ရှိုပ်ခင် လခ်ယွံးပေး,ခး, ရှိုတ်းခး,ရှပ်,နမ်း ယေးခမ်းယေးထိုင်, သမ်ရှိုင်းသမ်
 နွံခ် မိုင်းကုခ်ခခ်,ခး, ရှူး,ပခ်,သံ့ပံး ဂံး,စခ,စပ်းမး ဂလးမေ,ရိဂခ်, မေ့
 နုခ်,တင်းဂတု ရှမ်းဝတ်းပျက်းတူပ်, နွမ်းမူပ်,ယိုဝ်းသွံ, သိုင်ယွံ,ရှင်,ရှိုတ်း, ဂိတ်,
 လှိုတ်းမေ့,ထု, ဂျာ,ပိုင်,မက်,နမ်း လေးဝ်းရှိုတ်းခခ် ခခ်လိခင်ပေးသခ်, ရှမ်းပခ်,
 ပွံ,မက်, ပီခ်းတက်,ယိုဝ်းခခ်; ရှမ်းလမ်း မက်,ပုင်း ခခ်းကင်းဂိုင်းဂိုင်း ပင်သိုင်း
 မိုင်းတံး ရှမ်းနမ်းပေးတိမ် လိမ်လမ်းဂိတ်,ခး ရှမ်းခး,တိတ်,ယွမ်, ထွမ်,သံ့ထွမ်,
 ဧ့ လွမ်ရှာတင်းပံး ဂံး,လှိုတ်းရှမ်းရှမ်း ယေးခခ်းပံး,ဂံ ပီခင်ခခ်ပူခ်, မိုင်းသု,ခိုခ်း
 လီ သိပ်းပီတိမ်မး ရှမ်းရှေးလမ်းခး ဂပ်ဝးဂခ်လံ မိုးဝးဂခ်လိပ် သုပ်းခိုင်ရှမ်း

ကခဲး၊ ဝှ်မခဲး၊ ခဲးဝခဲး၊ ခမးဝခဲး၊ တေျ,ခတဲးဂခဲးခမး ... ဂွမ်းရုမ်းဝိုမ်းယဝှ် တံးဂျီ တံးခေမး ။

ဂမးဂွင့်သီ,တူဝ် ကပ်တူဝ်ဝင်; ဂွင့်တူဝ်ပံ၊ ကံ,ခခခ ကပ်တူဝ်သွင် ဂွင့်တူဝ်ပံ၊ မိုခခခ,ကခခဝး ပီးခွင့်တံး“ရှမ်း” “သဝ်း” ခဲးမိုဝ်း “လွံ” ... သံ့ကပ်တူဝ်သွင် ကခခဝး“လီမို” ခဲးမးဂွင့်ယဝှ် ။

ဂပျူ, ရှးတူဝ် ဂမးရှပ်း ။ (သံ့မီးလိမ်းလတံး; လိမ်းလူ လိမ်းရှင်)
သမ်မိမ်းယဝှ် ။

3. ဂပျူ, ရှးတူဝ် ဂမးရှပ်း သွင်ဂိဝ် (လိမ်းလတံး)
ပပ့်လွခန့်မွခဲးဂမး

- ★ လုမ်းကွခခ,ရှမ်း မိုဝ်းတံး ... ရှိခဲးဝံးဝံးလွင်းလတံး;
- မိုဝ်းတံး ခိုဝ်းလုမ်းကွခခ, ... ဖခိုယဝှ်,သွခခ,ခခိုမ်းရှိခဲး
- လုမ်းကွခခ,ဖွမ့်စွဲဂခခ ... ပုခခ;ဖွခခ;ရှခခမိုဝ်းခေမး
- ရှိခဲးလိမ်းလံးဂူးတူဝ်, ... ပရေျ,ပူင်,လှိုဝ်မး
- ဂူးတူဝ်, ဂူးသွခခလံး ... ကွခခ,ယိမ်းလံးဂတံ့လိမ်း
- ပေးဝံးလိုခခ;ရှိုဝ်ဂျ, ... ရှတိုခခ;သျ,ရှင်တွခခ;
- မခခ;သျ,ယဝှ်မိုဝ်းလီ ... ယခခ;စိဂူးလွင်းလွင်း
- လိမ်းလံး မိုဝ်းခိုခခ;ယှ, ... မခခ;မိုဝ်းမ့်,သုင်မး
- ခိုခခ;ယှ,ရှိုဝ်;မီးဖုင်း ... ပူ,ဂူမ်းလုင်းလံးခေမး
- မုခခ;ဖုင်းတံးရှင်ဂျ, ... လွတ်,ဂံ,ဖှေျ,ဂူခခ;ကမး
- ဂံ,ဖှေျ,ရှလမ်းတံး ... ခခ,သံးဖံး ထွင်,ရှိုဝ်း
- ခိုဝ်းတံးလွခခ;ဂခခ;ဂပျူ, ... ရှသမ်,ခတေျ,လီတမ်း

ကံ၊ကွန်၊ယား၊အိုင်လုံ ... ဂူ၊ဝန်း၊ခွံ လုံး၊မုန်း၊
စတုယဝ့်တံးရါ တံး၊ခေး၊ ။

☛ ရမ်း၊ခွင့် = ကပ်တူဝ်ဝမ်း၊တွန်း၊သွင် - ခွင့်ကပ်တူဝ်ပံ၊ တွန်း၊ဝမ်း ။

☛ ရမ်း၊ရှုပ် = ကပ်တူဝ်ပံ၊ တွန်း၊ဝမ်း၊တင်း၊ဝို - သွံကပ်တူဝ်ကပ်တွန်း၊သွင်၊မုန်း၊ရှုပ်။

ကုပမ၊ - လုန်း၊ကွန်၊ရှပ်၊မိုင်း “တံး” ခွံတင်း၊ဝို ၊ ရှိခင်း “ဝံးဝံး” လွင်း၊လေး၊
ရှိတ်၊ခွံ၊ရှုပ်၊ယဝ့် ။

4. လင်း၊ဂါ၊ ရှား၊တူဝ် ရမ်း၊ရှုပ်၊ သွင်၊ခိဝ် (လိမ်း၊လူ)
ပပ်၊ရမ်း၊မံ၊လိတ်၊

- ★ ပိုခင်း၊ခိုင်း၊လဝ်၊ပုတ်၊ထု၊ ... ရှင်း၊ခိုင်၊ခေး၊တူခင်း၊လွင်း
- ယူ၊သင်း၊လခင်း၊ခွင်း၊ပီ ... မုန်း၊သိုင်း၊လိ ဂူ၊မိုင်း
- ပီသင်၊ရှမ်း၊ဂခင်း၊ဂါ၊ ... ဝခင်း၊တခေး၊ ပင်း၊လွင်း
- လင်း၊ပခင်း၊ရိုင်း၊ခွင်း၊ခိုင် ... ရှတ်၊ရှုံး၊ပိုင် ဂပိလဝတ်၊
- သင်း၊လိမင်း၊သခင်း၊ထေ၊ ... တံး၊လု၊သေ၊ ဝခင်း၊ခွ
- မိခင်း၊လှိုခင်း၊ပိတ်၊ဝခင်း၊မုန်း ... ပီခင်း၊ဂုခင်း၊ဂုခင်း သခင်း၊ရှမ်း၊ဝိုယဝ့် ။
- ★ ရေး၊မုင်း၊ဝင်း၊လု၊ရှင်း ... လှို၊သိုင်၊ခင်း၊ခိပ်၊လှမ်း
- သိုင်း၊လှိုခင်း၊ထုခင်း၊တိမ်၊ဂါ၊ ... စမေး၊မု၊တု၊ယခင်း၊ရှေ
- သု၊ရှတ်၊တံး၊လှိုင်၊ပပ် ... လင်း၊လွင်း၊ရှပ်၊ပခင်း၊မုင်း
- လင်း၊ခင်း၊ရှင်း၊သိုင်း၊ပိတ်၊ ... ရှင်း၊သံ၊လိတ်၊ ဝခင်း၊ပူ
- မိခင်း၊လှိုခင်း၊မုတ်၊ရှင်း၊မုန်း ... ပီခင်း၊ဂုခင်း၊ဂုခင်း၊သခင်း၊ရှမ်း၊ဝိုယဝ့် ။
- ပီလံ၊တပ်၊လှိုင်၊သု၊ ... ထာခင်း၊ပိခင်း၊မု၊လှမ်း၊လု
- လင်း၊ယင်း၊ရှု၊လိတ်၊တိခင်း ... ကံ၊တူဂ်၊လိခင်း၊သေ၊ယင်း
- မုတ်၊ခင်း၊ဂါ၊တုင်း၊ပေး၊ ... လင်း၊ပံ၊ရှု၊ခိုင်၊မုတ်၊ခင်း၊ယဝ့် ။

- ★ လုဒဖးကင်းသီ.ရိမ၊ယ၊ ... ပေးကင်းသုတ်ထေ၊တခး၊ရှေးခံး
- ရှက်ထူခင်းဆ၊ကွခင်းလှ် ... ဂူးဝခင်းခင်္ဂွပ်.ကုမ်း
- သိပ်းရှုန်းပိထူခင်းယှ်, ... ပုတ်းရှေ့မြ်,ဂိခင်မိုင်း
- ကမ်,ဝင်းလွံ.တင်းလံ၊ ... ဂူးဝခင်းသံပျေ၊ထူခင်း
- ခင်းလှင်ယသေ၊ထရ၊ ... လုန်းကင်းဂျ၊ဂုလာ, လံးလီ
- ရှမ်းမူခင်းသိပ်းသမ်ပီ ... သဂျိုးဖေကင်,တဝ်း
- ဒခပခင်ခမ်ဂ်းလက်, ... ဖူးဂံမက်,ရဂခင်း
- ဖူးထဝ်းသခင်,တိခင်းတိခင်း ... ဖူးပိခင်ဂိခင်းရှိုပ်,ရှိုင်း
- ဖူးတံ၊ဝံးစွံးတူ, ... လံးရှခင်ယူ,တခင်းတု
- ကိမ်,ကခင်းဝင်းလှ်မး ... ကင်းလွင်းဩဂွက်,ပံး
- မိခင်းဝခင်းသိုဝ်လှမ်းယှ်, ... လိုခင်ပိတ်,မြ်,တိမ်မူခင်း
- ကံးသခင်,ခလက်းစွခင်း ... ရှံးရှင်ဂွခင်း မ၊ပျတ်းစတုယဝ် ။

• လိက်လူဆံ - ယိုတ်းသိုင်လူကွက်,ဂျ၊ရှိုင်းရှိုင်း - ခိုခင်သိုင်လိက်၊ကြေးယပ် ။

5. လင်၊ဂ၊ ရှ၊တူဝ် ဂမ်းဝွန်း (လိက်ရှင်)
ပပ်တု,ခသမ်ပိုင်

- ★ တု,ခသဝ်းဝင်းလံ ... ယမ်းမိုဝ်းရှိုခင်းတခင်းခခင်
- သုပ်းယခင်းပွင့်ခခင်းဂခင် ... ဂုသုလ်,ကင်,မးပခင် - မီးလုက်းမီးမေးဂေး
- ကံ,ဂုဆေးရှိုခင်းယေး ... သံပေးယုင်းကွင်ယွင်
- ကံ,ကင်းလတ်းကင်းပွင် ... ဂံမေးမီးမေးစမး
- ဂေး.ဖူဝ်မေးခခင်းဂေး ... ဂေး.မေးသံမေးထိုင်

မိုင်းပိုင်ကံ၊ တစ်ခင်းသိင် ... မေးဂေးသံ့ယိခင်ဝပ်း
 ပေးမေးသိမ်၊ နှေးခွပ်း ... နှစ်လမ်းလိမ်းမေ့မွခင်ရှင်
 နှေးလေးကံ၊ ကာခင်းရှင် ... နှေးယိင်းရှင်၊ ရှိပ်ယွမ်း
 လံးတံခါး၊ နှေးခင်းရှင် ... တီပေးပူရမ်းခင်ယဝ်
 ဝိခင်လခင်ထာခင်းပေးနှင်းရှမ်း ... နှေးလေးဝါးမပမ်း
 နှေးယိင်းဝါးမသံ ... လေးခုခင်၊ တိုတ်ရှင်ရှင်
 သံ့ပေးတံခါးလိုတ်းလိုတ်း ... ပီးခင်းနှင်းခင်ရှင်
 ယင်းဝါးမးလေးနှင်းရှမ်းခင်ခင်ဝါး ။

လိမ်းရှင်ခင် - လံးတံခါးသိင် ယိုတ်းလှမ်းသေလေး ရှင်သိင်ရှင်ယဝ် ။

6. လင်၊ ရှေး၊ ရှမ်းတူဝ် ရှမ်းရှမ်း (လိမ်းလူ)
 ပပ်လွခင်းမွခင်းရှမ်း

☆ လွတ်းလိမ်းခင်းမေ့မိုင်းတံ - ရပ်းရှမ်းပိခင်ကာခင်လိပ်ခင်
 လိလံးတူရမ်းရှင်ခိုင်းရှင် - ရံးနှင်းခွတ်းသမ်းမူမ်းယုမ်း
 ရံးနှင်းခင်းတုမ်းခင်းခင်း - မင်လိုင်းပတ်၊ မးခံတွင်
 မင်တီးမေ့ပွင်သာခင်ရှမ်း - မင်လှမ်းသာခင်ကုပ်းသာခင်ရှင်
 ရံးနှင်းခံတူရပ်ခံသွင်း - မင်ရှိုခင်းခံတွင်း ခံထံ
 မင်ဂေးခံရှင် - မင်တီးမေ့ခိုင်မေးလိခင်
 မင်လိုင်းခံခင်ခင်းမုမ်း - သိုင်းခွပ်းပေးခင်းလိခင်လိင်
 ရတ်းကပ်ခိုင်းခင်ပေးလိပ်း - သင်ရမ်းပ၊ ရှိမ်းဂေတင်
 ရှမ်းပေးရှမ်းရှင်ခိတ်းပူမ်း - ကာ၊ ယုရှမ်းရှမ်းလိတ်းပိ
 လိုင်လံး ထူမ်းခိရမ်းမေခင် - ရှိတ်းဂခင်လိင်လူရှမ်းပူမ်း

လှိုင်းဂခိန်ရှုတွင်ရှုဖိုခိန် - ဂွပ်;ပိုဝ်း;ဖခိန်ငိုခိန်;ဂွတ်းခံး
 လင်.လံး;လွမ်း;လမ်း;ပိုဝ်း;ရှိုး - ကံ.လံး;ရှိုခိန်;လိမ်း;ရှိုခိန်;လံး
 ကိတ်းလူ ခိုဝ်း;ခပ်ပခိန်ရှိုး - ယိင်း;လံး;ကွခိန်,တင်း;လံး;ရါ ...
 ရှိုး;ပေး;ခိုခိန်;ယှ,မ့်,မး - ကံး;ရှုး;ပူခိန်;လွမ်း;ကံ,ရှခိန်
 တိုဂ်တခိန်တိုဂ်မဝ်း - တိုဂ်သင်း - တီး;တခိန်;တံမ်, တိခိန်တွင်;တး;တံး;
 ယင်း;ပံ,ရှခိန်;လှိုခိန်; - ပေး;ရှို;ခမ်း;ဖခိန်,ပခိန်ရှို; ရှိုး;ကိတ်း;တံး;ရါ တံး;ခေး;။

7. ဂပျု၊ ရှိုင်း;တူဝ် ဂခိမ်း;ခွင့် (လၢတ်း;/ ရွင့်;ခေး;လံး)
 ပပံ့လွမ်;မွခိမ်း;ခွမ်း;

☆ လိုခိန်;ခံ့;လိုခိန်;တံး;ရှိုင်း;လီ ... ပီခံ့;ပီတံး;ရှိုင်း;တခိန်;
 ဝခိမ်း;ခံ့;ဝခိမ်း;တံး;ရှိုင်း;သ့ ... လှိုခိန်;လှိုတံး;သိုဝ်း;ယူဝ်း;
 မုင်း;တံး;မီး;ဖခိမ်း;ရှုတ်း;ရှုခိန် ... သၢခိန်;လံး;ရှိုင်း;ခပ်;ပေ;သင်း;
 လၢခိန်;ခင်း;ရှိုင်း;ခပ်;ပေ;သၢခိမ်း; ... မၢခိမ်း;တံး;တၢင်း;ရှိုင်း;လီ;လှိုင်
 ရှိုင်;ခိတ်;ဂုခိန်;ဂၢင်;မိုင်း;ဂုခိမ်း; ... လူခိမ်း;သိုဝ်း;ဂူး;ဝခိမ်း;ပီခံ့
 ဖခိန်;ရှုခိန်;ပိုခိန်;လှိုမ်း;ဂၢမ်း; ... ရှိုမ်း;တံး;လိမ်း;တံး;တေ;ရှိုင်း;
 မိုင်း;တံး;ဝိင်း;တံး;တေ;ဂိုခိမ်း; ... မေး;ငိုခိမ်း;မီး;မိုင်း;ပၢင်;ယူင်း;
 ဂုင်း;သင်း;ရှိုဂ်;ပဝ်း;ဂိင်း;တွင်း; ... ခိမ်း;လိခိန်;ခိမ်း;ဖခိမ်း;မီး;သိင်
 မေး;ခရှု;ရှိုခိန်;စိင် ... တိမ်;ဝါခိမ်း;တိမ်;မိုင်း; ... ခေး;ဖခိမ်း;သတ်;သွခိမ်း;ခံ့;လှိုင်
 တူဝ်;သိုဝ်;တိုတ်း;ခိမ်း;လှိုင်;လှိုင်; ... လိမ်;ပိုင်း;တိုခိမ်း;ပီခိန်;မိုင်း;လီ
 ပေး;မိုခိန်;မိုင်း;ဖခိမ်း;ဂိခိမ်း; ... ရှိုခိမ်း;ငိခိမ်း;ခပ်, ငါဝ်း;ရှိုခိမ်း;လှိုင်;လင်
 ပေး;တူဝ်;လွတ်,တူင်,ယဝ် တံး;ရါ တံး;ခေး;။

☛ မာင်တီးပိခ်ဂမ်းခွင့် - မာင်တီးပိခ်ဂမ်းရှုပ် - ရွင့်ဂခ် - ရှုပ်ဂခ်ဂျ၊ - လင်,ဂျ,ရှုပ်ခုံလတ်ဂေးလံ; + ရွင့်ဂေးလံယဝ့် ။

8. ဂပျာ,လီတ်တံင် တမ်းရှုပ် သွင်ဂိဝ် (လိမ်းလတ်;)
ပပ်လွခ်မွခ်ခမ်းခွမ်း

★ လွင်းယပ်,လွင်းဖခ် - လွင်းခခ်လုံ - တေထုပ်မိုဝ်းဝခ်လုံကံ,လိင်; ပေးထုပ် တေဂိတ်းဂိုဝ်ခဝလျ, - ဂေး.ကံ.မိပရျ, ခခ်လုံယဝ့် ၊
ပရျ,ခလ;ဝိရိယသွင်ပျ - ဖခ်ကံ,ဂိုတ်,ဂပ်းမေးသေဖူ;
ဂေးမိပရျ,ဝုံလံလံ - ဂိခ်လွမ်းတေ,ပေးတံ - ကိမ်,လတ်;
သင်မိဝိရိယ ရှင်းမခ် - ဂိတ်းသင်ကံ,ပေးတခ်ခင်,ပိုခ်;
သွင်ပိုင်ရှမ်ရှမ်းဂခ်မိဂမ်, - လင်,တိမ်ထုခ်ယဝ့် ထပ်တင်းခမ်,ခပ်ရ် ။
ဂုခ်ရမ်းပရမ်းလုံတိမ်, - လုံမပ် - ယမ်းထုပ်ဖေးမေးခပ်ရှံငံ;
ပိုခ်လတ်,တေ.ဂေး ရှိင့်ဂိုင်ခိ - ပိုခ်လတ်လီဂေး ခခ်တီးလိင်လွမ်း
ဖူမိပရျ,ထုခ်တိမ်တခ် - ပိခ်သင်ဂေးလုံမခ်ကံ,ပိုင်
ပိုခ်လတ်,တေ.ကံ,ခခ်တီးလိင်ခိ - ပိုခ်လတ်လီ ကံ,မိုင့်လိင်ယမ်,
ထတ်းလုံဝုံခိုင်,ခခ်တိမ်ဂမ်, - ခိမ်တိင်လွမ်းလွမ်းယဝ့် တံးရ်တံးခေး။

☛ လင်,ဂျ,ဂမ်းလတ်; - ကပ်လတ်;ခခ်ဂခ်ခုံ ခိမ်လိုင်သေရှပ်လတ်; ရှမ်း
ယုမ်းယုမ်းခခ်ဂခ် - သိပ်ပုခ်ယဝ့် ။ ပွင်,လုံလီခင်းလီခတုခတု ။

9. ဂပျှ၊ သွင်ဂိဝ် (သာမ် သီ, နှူး ဂှူး ဘိတ်း ပိတ်,တူဝ် လေး,ခခိန်)
ပပံးမင်,ခထတံး (လိတ်းလား)

★ ဂမ်,လီဂေး - ပေးဂျမ်,ကံ,လီ - ဂွတ်းမိုခခိန်မေးပဒီယူ,တေး,လှောင်း
 ခခိဝ်ပပေး; ပေးကံ,မေးခွတ်း - ယင်းသုမ်းပမ်းစိတ် | ဂှူးခခိတ်းလိတ်
 ပေးကံ,မေးဂှတ်းဂခိန် ပိခခိန်လား,သူ, - တီးယူ, ပေးကံ,မေးဂှ.မေးဂင်း
 မိုခခိန်ထိုင်ခေး - ဂှိတ်းပွံးဩူး - ပေးကံ,မေးပွင် - ပိခခိန်ပင်မေးဂှ
 ဂှိတ်းတင်းဂျ. - ပေးကံ,မေးသွခခိန်,မေးခေပံ - ရောင်းကပ်ခိခိန်းဂှ
 ဂှိတ်းခေး - ပေးကံ,မီးဂွင်းမီးပင် - တေပိခခိန်ပပ,ယိုဝ်း
 တပုဗိုဝ်း - ပေးကံ,မီးမခခိန်, - ကံ,ရောင်းလူလိတ်းတူဂှ်းလား
 ဂှူးခခိန်လား - ပေးကံ,မီးပရပျ,သင် - ရောင်းပိခခိန်ကံးသိုခခိန်;
 လှိုင်ခိခိန် - ပေးကံ,ခံး - ကံ,ဂှဂခိန် - ပိခခိန်ပိုခခိန်လုမ်းလုမ်း
 ဂှူးခခိန်လွင်းသုမ်း - ပေးကံ,ပိခခိန်လှခခိန် - ရောင်းပိခခိန်ပေးလှ
 ပီးခခိန်ခခိန်ပေးကံ,မေးဂှတ်း - မိုခခိန်မေးခေးမိတ်း
 မိုင်းလွတ်းလိတ်း - ပေးကံ,ပေးဂှတ်းဂခိန် - ကံ,လွတ်းဂွင်း
 ပေးတေယွင်း - ယပ,ယွင်းတူဝ်ဂပ်,လားလား ။

● လင်,ဂျ,ဂှတ်းခခိန် ဂံးသင်,ထုဂ်, - တင်းကပ်သွင်တူဝ် - တေး,ပိတ်,တူဝ် - သုဂ်,
 မိခခိန်တီးလှ - ဂှူးပီးတီးခခိန် - ကပမ, - တေပိခခိန်ပပ,ယိုဝ်း" တပုဗိုဝ်း"
 ဂျ,ထိုင်သွင်တူဝ် - ဂှူးခခိန်လိတ်ယဝ် ။

10. ဂပျှ၊ ပိတ်,တူဝ် ဓါမ်းရှုပ်း ရှားရှုပ်း လူပီးသမ်
ပပ့်မင်,ဂထတံး (လိမ်းလတ်း)

★ ရံ့လတ်းသိုဝ်း;ခိုဝ်း;ရဲး - ပိခ်ဂူခ်းလိ

ရံ့ယု,လွင်းမံးမိ - ပိခ်ဂူခ်းဂျ - ရံ့ဂူခ်းလိကိတ်,ဂျ. - ဂူခ်းရဲးလိင်း
ရံ့မေ့ရှ်းလှမ်းပိင်း - ဂူခ်းလတ်းလိမ် - ရံ့ဂောင်းရဲးမေ့ထိမ် - ဂူခ်းရှ်းဂတ်း
ရံ့ဂောင်းကုပ်,မေ့လတ်း; - ဂူခ်းရဲးရှတ်း - ရံ့ဂောင်းတွပ်,ထိင်ခတ်း -
ဂူခ်းရဲးတိုဝ် -

ရံ့တူဂ်,ကံ,ပိခ်ဂိုဝ် - ဂူခ်းရဲးဆူဂ်, - ရံ့ငဝ်ငိုဝ်းတူဂ်,သူဂ်, - ဂူခ်းပိတ်းလံ
ရံ့သေ,ယူင်းမု,ခံ - ပိခ်ဂူခ်းဂိတ်း - ရံ့ယုမ်,ပိုခ်းမိတ်းမိတ်း - ပိခ်ဂူခ်းငိုဝ်း
ရံ့ဂူးလုဝ်းရိုခ်း,ရိုဝ်း - ပိခ်ဂူခ်းမဝ် - ရံ့လတ်း;ပေ,ယု,တဝ် - ပိခ်ဂူခ်းလူရဲး
ရံ့ဂောင်းခိင်းဂောင်းသူရဲး; - ဂူခ်းရဲးယွတ်း - ရံ့ခေးတူ,ဂူတ်းငွတ်း - ဂူခ်းရဲးဂူတ်း
ရံ့ရဲးလံလို့တ်,ပေ,တု - ဂူခ်းပိင်းတရိုင်း - ရံ့လတ်း;လိမ်းလတ်းလိင်း -
ဂူခ်းဂောင်းလိခ်

ရံ့ကုပ်,ပူခ်းလတ်း;ပိခ် - ဂူခ်းထူင်လူမ်း - ရံ့လတ်း;ယုမံ့စုတ်လူမ်း -
ဂူခ်းရဲးပျေ,
ရံ့သ,ယဝ်း;တံသေ, - ဂူခ်းခတ်းပိုခ်း; - ရံ့လတ်း;လပ့်သိုဝ်း,ငိုခ်း; -
ဂူခ်းဂောင်းဂဝ်း

ရံ့မု,မိုတ်းရိုခ်းရှတ်း - ဂူခ်းလိမ်းတူဝ် - ရံ့လတ်း;ရိုရ်,ရှခ်းစုတ် - ဂူခ်းသေ,လေ,
ရံ့လတ်း;ယတ်းတံ,ပေ, - ပိခ်ဂူခ်းမိုတ်းလူခ်း မိုတ်းခတ်းယဝ်
မု;ပိခ်ဂူခ်းသင်ဂေး; ဖိုတ်းကပ်တူဝ်ပေ,ကိတ်,တူဝ်မခ်းတု. ပိ;ခေ့ငုတ်းခပ်ရ် ။

☛ ခေးငင်းတင်းဝံ့ "လိ" ရှု,ထိင်းရှားတူဝ်ရှုပ်း "ခိ" ရှု,ထိင်းသမ်တူဝ်သုတ်း ။
လင်,ဝေးရှားရှုပ်း လူပီးသမ်ယဝ် ။ ဂပျှ, လတ်းကပ်ဂံးခေခေ လင်,ဝေးသ့ ရှင်ကပ်ဂံး
ခေခေယဝ် ။

11. ဂါမ်းလခမ်,တၢင်းပွတ်း (ခုန့်သီဝ်းယွခမ်းခါး)
ပပိလွခမ်မွခမ်းခါး

★ ဂျထုဂ်,ခါးမခမ်းခုန့်သီဝ်းရှင်သီဂ်,မွဉ် သီဝ်းကွခမ်,သိတ်းလံးဂျသီခမ်,ရှင် -
လိပ်းယဝ် လိပ်းယဝ် တေးပခမ်ဂုမ်,ဂုမ်, သီဝ်းကွခမ်,ဝါးမိုးခံ့ရှင်းရှိုဝ်ခမ်,ယုမ်,
တံခမ်းမိုဝ်းလိပ်းလေး ပေးခမ်ပၢဂ်,လွံ. ဂျပၢဂ်,ဝါး ရှင်းဂူးငိုခမ်းသူသီ,ရှို.
လိုင်ပုမးဝါးတွခမ်းလိုင်မၢပ်,တံခမ်, သီဝ်းကွခမ်,ဝါးမိုးဂူးမိုဝ်းရှိုခမ်,ခမ်ခမ်, -
တံခမ်းလေးတင်းစီးတင်းရှင်ပၢဂ်,ပုခမ်း ပေးကံ,သံးမးထူးရူးရှင်လၢင်,လုခမ်း -
သၢးရှင်းပေးဗွဂ်းကွဂ်းကျေခိုဂ်,ဗၢဂ်, - မိုဝ်းခံ့သံးမးရှူးပခမ်းပံသီ,ပၢဂ်, -
မိုဝ်းရှိုဝ်းသံ့တံခမ်း ရူးဂုမ်းပံသီ,လွံ. - ဝံသီဝ်းလှိုခမ် ၊ တံခမ်းသၢမ်ပၢဂ်,တွင်,-
ဂျပု.ထဝ်း ပေးဝုခံ့ခံ့လှိုကံ,ပွင်, ... ယွခမ်းရှိုးယွမ်းသၢမ်ပၢဂ်,ရှင် -
ဂျပၢဂ်,ဝါးယိုခံ့ထူး ပီခေးမးဗွင်း - ပိုင်လွင်းတံခမ်းခါး - တေရှိုးမခမ်းဂုမ်, -
တေရှိုးမခမ်းဂုမ်, ။

12. ဂါမ်းလခမ်,တၢင်းမေတၢတခမ် မိုဝ်းခွခမ်.(ဂါမ်းရှင်)

★ ပိုခမ်းဝါးလိုင်ခေ,ယေ,ဂျာမ်း စင်းရှမ်းမုံရှင်းဗိုဝ်းရှိုဝ်ခမ်,ခွမုံခံ့ -
ယိဝ်းယွမုံယိဝ်းမခမ်းသီဝ်းတၢင်းဂံ, - ပိုခမ်းဝါးသရေ,ခေးလိမ်တံ, - ပိုင်းယူ,တံး
မုခမ်တံးဝ်း တံးလၢင်းထံ, ... ခုခမ်းဝါးစတံ့တၢ,ယွတ်းလိုင်ဂံ, - လံ,လှိုမဂ်မခမ်း
ယွတ်းစခမ်း မွခမ်ဗၢင်,ခံ့ ... မုံလွဂ်,မွဂ်,စိပ်ယွတ်းလိဝ်းလှို - တူ,တူ,ရှုယူ,
ယွတ်းစခမ်းမဂ်,မခမ်း လှိုင်ခေ,လံ့ ... တိုင်းဂံဂါးမခမ်းကွဂ်, ... လိဝ်းလှိုသပေ,
မွဂ်, ... ပိုခမ်းဝါးလျ.တၢင်,သၢင်းလိမ်ခွဂ်, ... လျ.တၢင်,သၢင်းရှိုမ်း စၢင်းရှိုင်း
လုဂ်းဗၢင်းခွဂ်, ... ဝခမ်းကွဂ်,လိပ်,ခိုဝ်ခံ့ဂတ်း ဝါးတတ်းလိပ်းလတ်းလံလံ,
မခမ်း ... သၢပ်သိုဝ်, ခမးရှင် ခမးရှိုခမ်း ရၢင်ကိမ်,လၢခမ်း ... ပိုခမ်းဝါးဂၢင်

ဂါဇ်းနွမ်းမွှ်၊လူင်၊ ... သွင်းသွင်၊လွတ်၊တူင်၊ သိုင်၊လိုင်ဂဝ်းဂှ်းမိတ်္တံ .....
 ဂှ်းပာ်၊သောင်းပိတ်၊မိတ်၊လိုင်၊လံပုတ်္တံ ... ခင်းသီ၊ဂီ၊ဂပ်၊ယုတ်္တံ ... ဂှ်းမိတ်္တံ
 သတင်းဗူ၊ဗေ၊ဗေဝ်၊ ... မင်သိတ်၊ဂှ်းဂှ်းဂှ်း၊ ... မင်ထာပ်၊စာတ်္တံယိုက်း
 တိုက်္တံမိုက်းတူင်ပုင်၊ခိုက်္တံ ... လွမ်ထာင်၊မင်၊လှ်ဂါဇ်းလူင်း ခန့်ဗူင်းစိပ်သွမ်၊လိုင်္တံ ...
 ဗေဇ်းထီ၊သုဂ်း၊ဗေ၊လုပ်းလုဇ်း ဂေ၊မုဇ်းဗူပံ၊ပိုင်္တံ ... သီဇ်းတိုက်္တံမုးခုတ်းဂေ၊
 ဗုတ်းပိတ်္တံပေ၊ကွက်၊ ... မွှ်၊ဗူဂ်၊တိုက်၊သုဇ်းဂှ်းဂှ်း - ဂှ်းဂေ၊ဗူဇ်းဂှ်းလိင်း
 လေးလေးတေ၊ ॥

ခန့်ပိတ်္တံဂါဇ်းလုဇ်း၊တေ၊ မေ၊တေ၊တေဇ်းဂှ်းပိုင်္တံမိုက်းဂှ်း၊ ॥ ဂှ်းပိုင်္တံသိင်မဇ်းလုဇ်း၊
 လူင်းသွင်ပိတ်္တံတေ၊ ပိတ်္တံတေ၊ဂှ်းလေး၊ လင်၊ဂှ်းဂေ၊ဂါဇ်းလုဇ်း၊တေ၊ ၂ ဂံ၊မီးသိင်
 ခိုဇ်း၊ မိုက်းတေသုတ်း လင်၊ခိုဇ်း၊ယုတ်္တံ ॥

13. ဂါဇ်းယွပ်၊ယွဇ်းပွတ်း ဂံ၊လီလိုင်ဇ်းဂှ်းပိုင် (လိက်းဂှ်း)

★ ခန့်ခွင်ခန့်စား - ဗူယု၊လိုင်ဇ်း ပေးထာင်၊ဝုးမဇ်း ဂှ်းဂိတ်၊တိုဇ်း စားလောင်းတူက်းတံ၊ခင်၊ဂဝ်၊ ၂	★ သူ၊ဂျ၊လဝ်းမဝ်းမိတ်ခိုဇ်း၊စာဇ်၊ ပေးမဂ်းမဇ်း လောင်းဗေတ်းဂဇ်းဂံ၊စေး -
★ ဗေ၊ကွဇ်းလုဂ်းလိင်းလိင်ကွက်၊ဗေဝ်၊ ပေးလိုင်ဇ်းမဇ်း လောင်းစားဗေဝ်ပုင်၊လိုင်း	★ ယုးဗူဂ်၊ယုးလံ ယုးမဝ်းဂေ၊ ပေးလိုင်ဇ်းမဇ်း လောင်းစားယွမ်ဂှ်းဂှ်း၊
★ ဂှ်းကွဇ်းသောင်းခွင်ဂှ်းယု၊ပိုင်း ပေးလိုင်ဇ်းမဇ်း လောင်းသက်းတံ၊ဂေ၊ဂါဇ်း၊	★ ဂှ်းမာပ်၊-ပိုင်း-ဂဝ်း-လိတ်-ကုပ်၊ဗေဝ်၊ ပေးလောင်းမဇ်းခေခန့်တိုဇ်း ပိုင်းတေလောင်းယုတ်္တံ ॥

14. ဂမ်းယွပ်,ယွခ်း လရေးခံးသွံ့မိုဝ်းခွခ်း, (လိဂ်းလူ)
ပပ်ဂတ်ဂးခိခ်းခေး

★ ဂျ၊ဂေးဂျ၊ခလး ဧမးဝး ... ပေဂွံးမီးလွင်းဖေးသင်ယာပ်,ယုင်းခေး ...
 ခံခ်းဂွံးမုခ်ဂုင်,လွင်းသီ,လ လွမ်းဂုမ့်ဂွင်းထီမ်ဝံ,မုင်း ... ဧစဂှ.ဖေးလခခ်, ...
 ပိုခ်းဂေးမတ်ဂွင်,လခင်းဂျ၊ ဂွတ်းဂှေလတ်းဂိုခ်းလွမ်ဂီ,မခခ်, ... ထာမ်လွင်း
 တင်းယဝ်းဂိုတ်းသီင်ယွံ,ခွင်း ။ မိုဝ်းလိပ်ပိုခ်းသွံ့, ဂူးဂိုခ်း ဂူးယေးယဝ်း ဂိုတ်းဝံ
 မွ်းမွ်းဂိုတ်းဂိုပ်ဂျမ်,ဂခင်း ... ဗတ်းလတ်းဗတ်းလွမ်ဂျ၊ဂ၊ ။ ဖခခ်,ခေး,တခခ်,
 လှဲဂေးလံး ဂေးလံး ကံးဂိုင်းလွင်ယွံ,ခေး ... ဂှေစးဖိုခ်းလံးငိုခ်း ဂူးဝခ်း
 ဂိခ်ကံ,သီင် ။ သပ်းယူ,ဂးခင်းခံ့လိခ်လတ်းဂှပ်းယဝ်း ယင်းမွ်းဗတ်းခိင်တံင်,
 လတ်းဂျမ်း ဂွံပးငိုင်း ... ငိုခ်းကွခ်, ယေးပီဂှးဂှမ်း မတ်းဂွံးဂေး ... မွ်းထီင်
 ကံ,သွံ့, ။ မိုဝ်းခံ့ လတ်းပိုင်ဖေးခင်း ဂှတမ်းလှဲ,မွ်း ဗပ်းခင်း ဂှ၊ဂိုဝ်းဂှရပ်းဂှင်း
 လွင်ထိုခ်,ယွံ, ... ဂှလိမ်းဗေးလင်မုးသခင်းလူးခခ်မိင်,လတ်း ။ ပေးကံ,လံးမုး
 ထူးရူးမခင်းလိပ်းဖေခင်းတံတူ,ခင်း ... ဂွံသီခ်းလေးတေး,မုးဗပ်းခင်း
 လိခ်ကေး,ဂခခ်, ။ တင်းကပ်မိုဝ်းဖုဂ်းခံ့ တေး,ဂွတ်းလိတ်းမိုဝ်းခင်းခိင်မခခ်,
 မခခ်, ... တေလံးမုးသခင်းဗေးလင်ယုင်းလွင်လုမ်, ။ ။ ကံ,လွင်,လတ်းဂျမ်း
 ခမ်းလံး ခံ့လွင်ယဝ်း မွ်းဂှတေလံး ပးဗပ်းသခခ်မတ်းလတ်းကိပ်ကိခ်,လိုင်း ...
 ပံဗပ်းခင်းဂှရပ်းလွံလိုင်ဂိုဝ်းထိုခ်, ။ ပံဗပ်းခင်းဂှရပ်းလွံလိုင်ဂိုဝ်းထိုခ်, ။

သီင်မခင်း ကံ,သွံ့လွင် မိုခ်ဂမ်းလခခ်,တင်ခလး - ယွပ်,ယွခ်း -
 ယွပ်,ယွခ်းဂျ၊ - လင်,ဂွင်ဂမ်း ယွပ်,ယွခ်းခံ့ယဝ်း ။

15. ဂါမ်းလွင်းရှင်း ပွတ်းရွင်, (ပပုခောင်းသုခခင်,တရီ,)

★ မခင်းဂေးလေးဂီခင်,လီခင်းဝံး ပံးတံးရှ်းပေးပူခင် မူခင်ရှ်းယုမ်းရှ်း
ရှင်ထာခင်း တံတွက်လံးမုံလံးတွက်, ။ ခင်တံးဂီခင်,ဂလိးဂတီး လခင်းဇီးရှ်းယုမ်းခါမ်
အေးအင်း ယင်းတွတ်ယင်းတံး; မုံဇီတံးတွမ်းတွင်တိခင်အေး မခင်းဝုးတံးယဝ့် ဂံးခံ
ဂပ်လဝ်းလှ်ထာခင်း ပါခင်စွံးပေးကွက်, ... မင်ပွက်ပေးလူမုံခွခင်းထူင်းယဝ့် ။ ပေး
လူမုံခင်တံးလှ် ယုဂ်တိခင်ခိခင်ပံ ကံခံခင်းဇေး ရှင်းပေးတခင်,မိုခင်ဝုင်း ..... သိုဝ်
ကံးလံးလိပ်းလံးဂခင်ကီခင်,ပိုဝ်း ၊ ရှင်ခေးမင်ထု,ရှိုဝ်ခင်ခင်, ကီခင်,ကီခင်, ကံ,စပု
ကီခင်, လီခင်းမုလီခင်းအခင်း လံးဂခင်းသီ,တိခင် လံးခိခင်ယိုခင်လှ် ယိုခင်ဇေး ပံးပေး
ကံ,ရှတ်းလှ်; ... သွပုသင်းလံးငိခင်းတွင်ကွခင်,ရှင်းလှ်လိခင်ထင်,လှ်; ... လှ်; ...
ပိုခင်းလံးခခင်မုးယဝ့် ရှင်ပူခင်တွမ်းခင်ခင်, ၊ ရှ်း,ရှ်း,ယဝ့်တံးတွင်မခင်းရှ်း တွင်
ယတ်,ရှင်းလှ်; ပုးတင်းလင်လခင်,မြက်,မေးသုး ရှိုဝ်းဝုးပိခင်ပိုခင်းလံးတံခင်, မိုဝ်ရှ်း,
ရှပ်းအုတ်းအေးဂခင်း ပတံးခိပ်းခင်းငမ်းဂုခင်း ကိဝ်ဂလိး ဂတီးသွင်ဝံးခင်ခင်, ... လင်,
ဝုးရွင်, ဂေးအခင်းတု. ဂွခင်းဂုရပ်,ဝုရပ်,လု,မု.လွတ်းထာခင်း ပုးဂီခင်, ... စစ
လင်းကွခင် တိုဝ်ရုးအေးယဝ့် ။ လင်,ဝုးလံးတုခင် ခုမုခင်သင်းရွင်းအွင်းခင်ခင်
ယု,ပေဂီတံး မိုခင်သင်,ယသေး ... ကပ်မေးခံး ကံးဂုခင်းအခင် သိုဝ်,ပိတ်း ...
လှ်မင်,ထင်,ရှိုဝ်း ဝုးတေလံးတင်း လိဂ်ခင်းသင်ကွခင်,ဂေး.ဂီတံးလိတ်း ... သို,သို,
လံးသံး ထုဂ်းလံးတိခင် ရှပ်,ခင်တံး; လခင်ပံးကပ်ခေး ပေးလွက်; လေးဂသံ,မုတ္တိ
သင်,ခု, သု,သခေးထမ်းလဝ်းတင်းလံး ထုဂ်,လံးမေပူခင် လှ်ထွက်; ... ပေလတ်းရှ်း
သုခင် တီးပုခင်တီးခခင်း လိပခင်းသိခင်ရှ်းလံးလံး လိဂ်ခင်မု.ဂွခင်းဂုရပ်, ... ပေရှ်း
မခင်းလခင်း ဝိင်းလခင်းဝင်း အင်းထူင်း ရှင်သုခင်ပိုခင်း ခါမ်ခတ်း ခိုမ်းစုရပ်, ...
ခါမ်ခတ်းခိုမ်းစုရပ်, ။

16. နမ်းလွင်းနှင်းယာဝ်း (ကရေးပာင်မူ) (ပပိပိုခင်းကျမ်းလေးဂ)

★ ဂ်းခေံ့ခပ်းခိုခင်းခါခင်ယာဝ်း တူဝ်မေုအေးဂေုယုမ်းမူခင်း ဂူခင်းသွင်လပ်းလွှဲး
 ပွဲးမွင်း ပွဲးတွင်းစွဲးငိခင်းလုဂ်းသီင်လိုဂ်းလီမ်းဝါခင်ခေု ... ဗုခင်ခပ်လေးခင်းလွှဲးချိုင်း
 စွဲးထူပ်း ဂူပွဲးဂွပ်း ကရေးဂေုမေုလိဂ်းလံးလောပ်းဂမ်းခါခင် ... တဂ်းလိတ်းဟုရပ်,
 ဂုရပ်းလိမ်,ခသး လင်,ဂျ, ။ ဂွဲးကခင်လိတ်းယု,ခနမ်,ခဂ, ဂှတ်းဂှံး ဟုယိုင်းဟုခင်း
 လံးငိခင်းဂခင်ထွမ်,သျ, ... ပီခင်ခင်,မိုဝ်းခခေံ့ ပေးဝုးကျ,ယု လုဂ်းယိုင်းလံးသီပ်းသီ,
 သီပ်းဂှး သေဂှး ပေးခမးလပ်း မျ,တျ,ပီ,တျ, ... သုတ်းသီင်း ပါခင်ဝါင်းယဝ်း ၊ ဂ်း
 ခခေံ့ တင်းဂိုခင်း တင်းယေး ပလုဝ်းခင်းခင်လုင်ဂေု,ဂွင်ခင်း ... ခင်းလံးဂွခင်းခေု
 လာမ်,ပူရပ်း ။ မီးယု,ဂေုလိဝ်ခခိုင်းဂူရပ်း ဟုပံ,ဂူမ်းလွမ်းလူရပ်း ... တူရပ်းခေးခင်း
 ကသင်းရှင်းဟင်ခိုဂ်းမီးရှာခင်, ။

ဝဲဂွဲးခခေံ့, ပူ,ဂိုသမာဝ်,ရှတ်း ဂတ်းလတ်းလှိုင်းလေးသီခင်းမွဂ်းပါခင်တါခင်,
 မိုဝ်းလိခင်း ဂမ်ခင်းယဝ်း ၊ ဂွဲးဂျ,ဂွပ်းဂွပ်းခင်းခင်း ဂံ,မီးလပ်းလွှဲးမာင်,သေတင်း ...
 ခင်းရှပ်းတင်းသီင်းတင်းဟင်ယုမ်,မတ်း ။ ဂိုင်,တါခင်,ဩ,တင်,ပခင် လှိုင်းမခင်းဝုး
 ခင်းဂတ်, ... တင်းလတ်းလိမ်းဝဲလွှဲးလွှဲး ... ဂွဲးတေးယင်းပံ,မီးဂေု,ဂိင်ပါင်း
 ခင်းဂွမ်, ။

ဂွပ်းပိုဝ်း ဂုပျ,တါခင်,ဂံ,ဂွဲး ဂွဲးယု,ဂွဲးပံ,လင်းလှိုင်းလံးယု,ပွဲးလွမ်ထွမ်, ...
 ခင်းရှပ်းဂတ်ဂူ,လေးဂူခင်းယဝ်း ။ ဝဲဂိုတ်းလှိုင်းကခင်ယုပ်းယုပ်းယာပ်းယာပ်း တုပ်း
 တာပ်းသျ,လံ တခင်းခံသွမ်မိုခင်ဂူခင်း ... ဂူခင်းကျ, ဂူခင်းယွင်, ဂူခင်းတုတ်း ဂူခင်းရှပ်း
 ဂူရပ်းယဝ်း ။ ခွဂ်းသေခခေံ့ ပေးဝုးမီးရှင်းမီးဟင်တါခင်,တါခင်, ခင်းလတ်းမုး
 ဝုးခုခင်လပ်း မံးလပ်း သပ်းမတ်းဂိုဝ်း လွင်းခိုဝ်းရှပ်းဂွမ်တါခင်,လှိုင်းတေု, ။

ပေးတေုကပ်ဂေု, ၊ ဂွဲး လံးယု,ဂူမ်းခခေံ့ခင်းဂင်း လွင်းတင်းပျူ, ...
 လှိုင်းခခေံ့ တေုလုတ်းလံပိတ်းလုမ်းလုမ်းယဝ်း ။ ပေးလှိုင်းပိင်းခင်း ခင်းဂိင်ဂူခင်း